

III. Tale jejunium desiderat Christus; tali denique delectatur omnipotens Deus, quem ad jejunandum non immanium delictorum frequens reatus impellit, non denique adipiscendæ gloriæ temporalis, vel cumulandi patrimonii cupiditas inanis incendit, sed urget semper religionis affectus, et devota sinceritas; quam cum fuerint comitata plene pietatis officia¹, quantum ille proficiet? Merebitur statim præsentem Dominum propitium quærere². Imple ergo miserationis officia, et sanctificasti jejunia. Sagina pauperum viscera, et anima tua muneribus sanctitatis pinguescit. Vesti nudum, et tua peccata contacta sunt. Peregrinum hospitio contende suscipere, ut et te Deus in cœlorum regna suscipiat³ per Jesum Christum Dominum nostrum, cui est honor et gloria in sæculorum sæcula. Amen.

SERMO LXVIII.

De falso amico.

Eruiitur ex Cod. Cass. XII, fol 123; nihil repugnat sententiis et dictioni Augustinianæ. Unde admittendus, et post sermonem cccxlx inter sermones de diversis ponendus.

¹ Id. male quæ cum fuerint comita plena pietatis officia; et statim Edit. quantum ille valebit, quantum ille proficiet? Taliter agendo merebitur, etc... — ² Edit. sentire. — ³ Cod. minus bene et Deus te suscipiat. Reliqua desunt in Edit.

SYNOPSIS.

I. Falsus amicus pejor aperto inimico. II. Falsi amici exprobratio. III. Judæ falsi amici proditio. IV. Judæ et Petri comparatio, et conclusio.

I. PROTECTOR omnium et nutritor Spiritus sanctus, qui cupit servare quod creavit, cautum facit a periculis innocentem, ne simplicitate sua decipiatur incauta simplicitas. Sic enim per Salomonem exhortatur Dominus, et monet dicens: « Non credas inimico tuo in æternum (a). » Sed dicit aliquis: Adversus inimicum me facio cautum; quid facio de ficto amico¹? dicam et ego, quod David propheta dixit: « Non timeam. » Quia nec ille timuit, non timeamus, sed pariter cum illo dicamus: « Dominus mihi adjutor est, non timebo quid faciat mihi homo (b). » Sed dicis: Inimici malitia in aperto est; nam falsi amici sævitia in occulto est: in inimico quod caveam video; numquid possum videre cor falsi amici quem diligo? nam certior est inimici publicata malitia, quam istius fictitia² amicitia. Nam in inimico quod caveam video; in amico falso quod observem non video. Nam in inimico, quod video fugio: in falso amico quomodo possum videre quid observem? Nam istius amicitia dolosa me illudet, ut et credam. Adversus ejusmodi David dicit: « Eripe me, Domine, ab homine malo, a viro iniquo libera me (c). » Inimicus enim, cum se ostenderit, faciet te cautum in omnibus; nam falsus amicus in occulto tibi molitur negotium crudelitatis sub imagine charitatis. Non pertimescas inimici nequitiam, cujus malitiam vides; sed cave te a falso

(a) Eccle. XII, 10. — (b) Psal. LV, 11. — (c) Id. cxxxix, 2.

¹ De falso amico vide de Civitate Dei lib. XIX, cap. 15. — ² Cod. male factiosa. Inferius, perperam, duplicatur vox falso.

amico. Falsus vero amicus tunc vehementius nocet, quando amicitiae blandimenta molitur. Nam inimicus in verbis agnoscitur; falsus vero amicus quando in verbis benignitatem demonstrat, intus crudelitatem occultat. Nam solus Dominus hoc bene novit, qui discutit omnium corda; nam homo, quod videre credit, saepe non videt¹, Deus autem, et quae non videntur « a longe cognoscit (a). » Sed homo, ut noceat, corde aliud cogitat, aliud profert verbis.

II. Noli, Amice, noli, Frater, cum fictionibus² verba adulatoria loqui cum proximo ad faciem, et cum dorsum ab eo verteris, vitam ejus lacerare ore vipereo. Terreat te Psalmi sententia, ubi dictum est: « Labia dolosa in corde, » et corde locuti sunt mala (b). » Sic enim implet voluntatem diaboli, quia falsus amicus in verbis benignitatem demonstrat, et in corde venenum habet inclusum. Verba pacis sonat os, et cor ejus dolum occultat³. De talibus autem dicit Propheta in Psalmo: « Qui loquitur pacem cum » proximo suo, mala autem sunt in cordibus eorum (c). » Dum pacem loquitur, percutit; et dum blanditur, interficit, quia in corde tenet malitiam. Nubem vultus tui timeo, quia quod intus cogitas, non cognosco: blandiris, et saevis⁴; obsequeris, et occidis; dulces habes sermones, sed veneno conditos. Timeo obsequium tuum, false Amice, timeo colloquium tuum, quia ore famularis, et corde insidiaris. Mihi quidem bene loqueris, auribus meis audio; malum autem quod intus cogitas Deus novit, qui est « Scrutator renum, et cordium (d); » quia « Homo » videt in facie, et Deus intuetur corda (e). »

(a) Psal. cxxxvii, 6. — (b) Id. xi, 3. — (c) Id. xxvii, 3. — (d) Jerem. xvii, 10. — (e) I Reg. xvi, 7.

¹ In Cod. desiderantur haec verba, saepe non videt, quae sensus evidenter requirit. — ² Cod. male *confractionibus*. — ³ Cod. male *sonantem... occultantem*. — ⁴ Vide Serm. xlix, n. 4.

III. Nam et Judas, mercator sacri vulneris, Dominum Jesum dum salutatur vendidit, dum osculatur tradidit. Malus enim traditor hujusmodi dederat signum; dixit enim: « Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete » eum (a), » et hinc licet immortalis vincet, et victor a mortuis resurrexit, tamen malitia¹ traditoris malum, quod conceperat, peperit, quia conceptum verbum evanescentium² gladium latere non poterat. Ad tantam enim sceleris persecutionem nullum impedimentum habuit, quia patrem suum diabolum habuit adiutorem. Ecce inter cibos, et potus propinavit Magistro latrocinium, et ferrum pro pane ruminavit, et buccella verborum panem intinctum accepit, et Domini traditionem propinavit. Christus bonus bonum dedit, sed Judas malus bonum male accepit; iudicium sibi acquisivit, quia in traditionem Domini et Magistri properavit³ magister crudelitatis, et domesticus latro. Solus hoc Dominus agnovit quem tradidit; ad quem sic ait Dominus Christus: « Ad quid venisti, » Amice (b)? » Istud est quod gravavit plus Judam traditorem. In illa amicitia tantum mali operatus est, ut Dominum, et Magistrum traderet. Quid enim nefandius⁴ aliquis cogitare possit? Considerate si quantum dulce nomen amici, tam gravitas et acerbitas homicidii penetrare potuit. De talibus enim dicit Salomon: « Amicus qui con- » vertitur ad inimicitiam (c). » Judas conviva crudelis buccellam glutivit, et gladium evomuit, sicut in Psalmo: « Etenim homo pacis, in quo speravi, qui edebat panes » meos, ampliavit adversum me supplantationem (d). »

(a) Matth. xxvi, 48. — (b) Id. xxvi, 50. — (c) Eccli. vi, 8. — (d) Psal. xi, 10.

¹ Cod. male *mortalis*. — ² Sic Codex. Forte *evomentis*, ut infra: *Buccellam glutivit, et gladium evomuit*. — ³ Cod. male *jungit in cum properavit, impropereavit*. — ⁴ Cod. male *miratus*.

Cum cæteris Discipulis erat, et solus de traditione Domini cogitabat, ipso Domino dicente: « Intinctum panem cui » dederò, ipse me tradet (a). » Accepit conviva insidias; discubuit; jucunditatem homo insidians in bella convertit¹. O discipulum qui falsum osculum propinavit Magistro! sicut scriptum est: « Meliora sunt vulnera inimici, » quam falsa oscula amici (b). » Qui osculatur, huic² dicitur: « Ad quid venisti, Amice? »

IV. Petrus vulneratus emendatus est, cui dictum est: « Vade³ post me, Satana (c). » Judas osculo condemnatur, et Petrus vulneratus, sanatus est. Judæ oscula proditionis veneno funduntur, et Petri lacrymis culpa lavatur. Judas dum osculatur tradidit Dominum suum, et non gustavit pretium; reddidit Judæis argentum, et festinavit ad gladium; digne laqueo se suspendit, quia pretium sancti sanguinis concupivit. Fuge, fuge, Amice, quantocius; habes exemplum, quem timeas. Si tanto Magistro, et Domino non pepercit malus discipulus, quomodo aliquando parcere poterit falsus amicus. Quantum enim cavenda est falsa amicitia, cujus lingua pacem sonat, et cor ejus dolum occultat! Ad hujusmodi hominem ipsum Dominum habeamus in omnibus protectorem: qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

(a) Joan. xiii, 26. — (b) Prov. xxvii, 6. — (c) Matth. iv, 10.

¹ Cod. jucundatur homo insidia in bella convertit. — ² Cod. male cui. — ³ Cod. male redi.

APPENDIX

SERMONUM INEDITORUM

SANCTI AURELII

AUGUSTINI,

HIPPONENSIS EPISCOPI.

SERMO I.

In Sexagesima I.

Hic Sermo extrahitur ex Cod. Cass. cvi. Sancto Augustino, licet ejus nomen præferat, ideo non videtur ascribendus, quod de Sexagesima loquatur, de qua nulla fit apud beatum Doctorem mentio; utpote quæ non nisi longo post tempore in usum fuerit recepta. Vide Joan. Grancolas Comment. Histor. in Brev. Roman. Locus ejus in Appendice post Sermonem cxxxix cum numero in Sexagesima 1.

SYNOPSIS.

I. Jejunium præveniendum. II. Jejunium nemini negligendum. III. Ad Ecclesiam confugiendum, sicut ad arcam Noë.

I. PRÆMONITOS vos esse credo, Fratres charissimi, cur a superiore dominica Quadragesimam procuremus, et cum hac die sit ejus exordium, quod festivitatem ejus ante unam hebdomadam celebrare cœperimus, reprehendi non potest observantia ista. Per opera devotionis judicium est prius legem exequi, quam legis sta-